

Demensförbundet
medlem i
Alzheimer Europe

DEMENS- FORUM

Bildat 1984

NR 4 2003

Sveriges största handikapporganisation för demenssjuka och deras anhöriga

”Fråga på” tillbaka

Efterfrågan på diskussions- och studiematerialet ”Fråga på” har nu resulterat i en tredje omarbetad upplaga.

”Fråga på” är baserat på ofta förekommande frågor som anhöriga har ställt till Demensförbundets telefonrådgivning.

Efter varje fråga följer ett kort svar och vägledning till diskussion med plats för egna anteckningar.

Materialet har varit mycket omtyckt just för att det är så lätt att använda i olika grupp-sammansättningar av anhöriga, personal på boenden, hemtjänst, chefer.

Se sidan 3.

Forskning om Alzheimer och andra demenssjukdomar behöver mera resurser!

Stöd Demensfonden Postgiro 90 08 58-2

Innehåll

Ordföranden har ordet	2
På väg mot god demensvård Studiecirkel om "Fråga på"	3
Klubb Reimersholme	4
Större personalinflytande ger bättre vård	5
Läkemedelsgenomgångar sätt att må bra av mediciner	6
ADI – Internationell demenskonferens	7
Demensförbundets årsmöte	8-9
Från våra föreningar	10-11
Dietisten har ordet – mat och demenssjukdomar Ansökan om forskningsbidrag	12-13
Nya böcker m m	14
CD väcker minnen. Teater	15
Förbundsnytt, skrifter Telefonrådgivning	16

DEMENSFORUM

Ansvarig utgivare:

Stina-Clara Hjulström, förbundsordf.

Redaktör: Yvonne Jansson

Tryckproduktion:

Lätta Trycket AB, Stockholm

Prenumeration: 150:-/år

Du som vill skriva i Demensforum:

Skicka in ditt manus till Demensförbundet. Vi tar även emot din text på diskett eller som bifogad fil med e-post. (Spar texten som ren textfil i ordbehandlingsprogrammet). Skicka gärna med foton eller illustrationer till din artikel! Vi förbehåller oss rätten att redigera insända artiklar. Citera gärna men ange alltid källan! Adress, se sista sidan.

Nästa Demensforum utkommer i slutet av februari. Manusstopp för nästa nummer är 20 januari – 2004.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Eftertanke

Gryningen kommer sakta. Som en silverfärgad rand över den blågrå Östersjön.

Svag klassisk musik strömmar ut från radion. En "nyvaken" svartmes sätter sig på fågelhuset och äter fridfullt utan konkurrens. Ett par gulnade lönnlöv dalar sakta mot marken. Kaffemuggen värmer mina händer när jag sitter och njuter av den nya dagen. Det är gott om tid tills jag måste iväg till flygplatsen. Det finns tid till stillhet och eftertanke.

I förra veckan var jag inbjuden till en lokal demensförening med anledning av att styrelsen kallat till ett offentligt möte. Politikerna skulle stänga några väl fungerande gruppboenden för demenssjuka och detta skulle diskuteras. Socialchefen hade låtit meddela att varken hon eller politikern tänkte komma. Fem politiker trotsade socialchefens beslut och kom! Det blev en konstruktiv diskussion, inget råskällande på de politiker som kom. Naturligtvis var det besparingsskäl som låg bakom beslutet. Kommunens budget måste vara i balans! Det var mycket politikerna inte visste. Vad innebär besparingen på sikt? Kommer det redan höga sjukskrivningstalet bland vårdpersonalen att öka än mer av detta beslut? Kommer anhöriga att må dåligt? Kommer medicinkostnaden att öka när vården försämras? Mm. Ekonomerna ser en del, men vem ser till helheten? Många frågor utan svar. Jo, ett tydligt svar från politikerna: Det är bara budgeten och ekonomin som styr. Någon tid till stillhet och eftertanke finns inte! Man ser inte helheten.

Prioritera

Dagligen kommer rapporter om landstingens dåliga ekonomi. Det finns inga pengar. Osthyvelns tid är sedan länge förbi när sparförslagen läggs fram. Först ut med prioriteringslista var politikerna i Motala. Knän på gamla människor skall inte opereras var bland annat det

som stod på listan. En stilla undran: Kommer det inte att kosta mer att låta dem sitta hemma med värk oförmögna att klara sig själva och beroende av hemtjänst? Fast det är ju inte landstingets kostnad utan kommunens! Det är inte svårt att tänka sig hur demenssjuka och deras anhöriga kommer att prioriteras i dessa nedskärningarnas tid. Många far redan i dag mycket illa. Kommer de att kunna hävda sig i kampen om resurserna? Hur skulle det vara att prioritera bort landstingen?

Geriatriken

Socialstyrelsen har lagt ett förslag att geriatriken (äldre människors sjukdomar) skall ligga under invärtesmedicin. Vi är många, bland annat Demensförbundet, som har protesterat. Beslut skulle ha fattats innan sommaren, men ännu har inget besked kommit. Det är därför viktigt att inte invaggas i en falsk trygghet av denna tystnad. Vi blir allt fler äldre i Sverige och Socialstyrelsens förslag förefaller därför ytterst märkligt. Det behövs fler geriatriska kliniker för att få intresse och förståelse för det spännande och utmanande det är att arbeta med geriatrisk. Den viktiga fråga som geriatriken är får inte tystas ner!

Etiskt forum

Dagligen får vi höra att "det finns inga pengar". Med detta mantra sker bland annat nermontering inom demensvården. Senaste tiden har psykiatrin med all rätta diskuterats. På många ställen är förhållanden för demenssjuka och deras anhöriga mycket dåliga, men det blir sällan diskussionsvägor möjligen en krusning. Vi är många som frågar oss: "Vart tar pengarna vägen?" Var förs debatten om vilket slags samhälle vi skall ha? Är det maximal konsumtion och ett samhälle för de starka eller finns det andra värden? Var förs den etiska debatten? Var finns tid för eftertanke?

Stina-Clara Hjulström

PÅ VÄG MOT EN GOD DEMENSVÅRD

I februari 2002 tillsatte socialminister Lars Engqvist en arbetsgrupp som utifrån ett tvärvetenskapligt perspektiv skulle sammanställa befintliga kunskaper om situationen för personer med demenssjukdomar och deras anhöriga.

Gruppen skulle ge en helhetsbild och identifiera utvecklingsområden där åtgärder behöver sättas in. Man skulle också lyfta fram goda exempel.

Samlat dokument

Rapporten är ett samlat dokument över vad som hänt inom demensvården de senaste åren. Kunskapen inom verksamheter som bedriver demensvård har ökat, men den är ojämnt spridd över landet och inom olika verksamheter. Det finns gott om goda exempel men även brister.

Några åtgärdsexempel

Några av flera exempel som arbetsgruppen lyfter fram är: Översyn av allmänläkarens utbildning/vidareut-

bildning bör göras så att de får tillräckliga kunskaper om demenssjukdomarna och deras konsekvenser. Det måste finnas en väl genomtänkt vårdkedja där man kan planera stödinsatser för att en demenssjuk person längre skall kunna bo hemma. Hjälpmedel för demenssjuka är för lite kända och anhöriga har svårt att få information om dem. Det finns ett stort behov av kvalitetsutveckling i de särskilda boendeformerna. Gruppen pekar också på vikt av det medicinska omhändertagandet i särskilt boende. Personalens situation tas upp, anhörigstödet, forskning och utveckling mm

Sammanfattningsvis

Några direkta nyheter kom inte rapporten med, men gruppen har tagit ett helhetsgrepp när det gäller demensvården. Demensförbundets olika skrifter och uppgifter finns med på många ställen i rapporten. Min förhoppning är att rapporten skall läsas av många och bli startskott till en intensiv ut-

veckling inom demensvården. Den kan säkert vara bra att använda i en studiecirkel. Naturligtvis behövs resurser och kanske blir det lättare för politiker att göra prioriteringar med all kunskap de får genom rapporten.

En god demensvård är kostnadseffektiv!

Ett stort tack till statssekreterarna Eva Persson-Göransson och Mikael Sjöberg som lett arbetet i gruppen och sekreteraren Catharina Morthenson-Ekelöf som med sin stora erfarenhet, sitt engagemang och mjuka sätt hade huvudansvaret för arbetet i

gruppen. Även en kanske hårt åtgången socialminister är värd en eloge för att han lyssnade på Demensförbundet. Hoppas det blir flera konstruktiva samtal!

Rapporten kostar 220 kr och kan beställas hos Fritzes tel. 08- 690 91 90 E-post :order.fritzes@liber.se. Den kan också laddas hem från nätet.

Stina-Clara Hjulström

STUDIECIRKEL MED "FRÅGA PÅ"

Studiecirkel med "Fråga på" i Staffanstorps kommun resulterar i ny demensförening. I senaste numret av Demensforum kunde vi läsa om Astrid Antonsson som bl a startade demensföreningen i Lomma-Bjärred för 10 år sedan. Nu har Astrid tagit ett nytt initiativ och startat en studiecirkel, helt ideellt, för anhöriga till demenssjuka i grannkommunen Staffanstorp. Till sin hjälp har hon haft Gunnel Norin, som efter många år som "god man" och ledamot i socialnämnden kommit att intressera sig särskilt för demenssjukdomarna.

En stark medkänsla för anhöriga och deras problem blev drivkraften för oss att starta cirkeln och som underlag har vi använt Demensförbundets diskussions- och studiematerial "Fråga på"

Ett mycket bra material som berör det mesta av det man som anhörig behöver få veta och diskutera.

Vi har också haft besök av Staffanstorps kommuns demenssjuksköterska Ingela Löfberg som informerade om sitt arbete och fick tillfälle att svara på många frågor. Cirkeln som omfattade 7 träffar avslutades med att vi tillsammans såg filmen "Se mig som jag var". Det gavs svar som kommit från cirkeldeltagaren visar att det finns ett stort behov av att komma tillsammans och dela med sig av varandras problem och erfarenheter, men också att få information om det stöd och den hjälp som samhället kan ge.

Bland deltagarna fanns också en ung kvinna som studerar till sjuksköterska

och som dels gav oss en bild av vad som ingår i utbildningen beträffande demenssjukdomar, men hon hoppades också att kunna använda de övriga deltagarnas upplevelser i sitt kommande arbete. Något som kan mana till efterföljd!

Vår uppfattning är att cirkeln har bidragit till att skapa en gemenskap bland de anhöriga som deltagit och i Staffanstorp kommer en demensförening att bildas i början av nästa år. Astrid kommer att "stå fadder" i inledningen. Ett mål för framtiden borde vara en demensförening i varje kommun. Vi hoppas att vårt initiativ skall sprida sig som ringar på vattnet!.

*Astrid Antonsson
och Gunnel Norin*

Klubb Reimersholme

Klubb Reimersholme, är den första dagverksamheten för personer under 65 år med demenssjukdom.

Ulla Berggren och Eva Blom har varit med sen klubben startade 1992. Vi är fem heltidsanställda, som tar emot åtta deltagare dagligen. Dessutom finns en enhetschef på halvtid. Vår målsättning är att arbeta med ett jagstödande och jagstärkande förhållningssätt.

Första besöket

Vid första besöket träffas den sökande med anhörig, biståndsbedömare, tilltänkta kontaktmannen samt ytterligare en personal från klubben. Vi visar runt och berättar om verksamheten. Det ska kännas bra att gå till något eget och möta andra i samma situation och få känna tillhörighet i en grupp. Då biståndsbedömaren beviljat en plats börjar man gå två dagar i veckan för att eventuellt utöka till tre dagar efter ett tag. Alla deltagare åker taxi (turbundna resor) till klubben. Man kommer kl. 9.00 och åker hem 14:45.

Hur ser en dag ut?

Efter gemensam frukost delar vi upp

oss i mindre grupper beroende på intressen, vilja och förmågor. Vi tar promenader, går på utställningar, museer, lyssnar på musik om det erbjuds, fixar i trädgården eller gör något tillsammans inomhus. Vid 13-tiden samlas vi till lunch. Vi lägger stor vikt vid att måltiden blir en lugn och trevlig samvaro. Social gemenskap är en viktig punkt på klubben. Dagen avslutas med kaffe.

En stor uppgift för oss personal är att bemöta varje deltagare individuellt och med respekt. Vi försöker tolka och bekräfta deras känslor och skapa trygghet. Vi tar tillvara gruppens möjligheter och stimulerar till delaktighet och gemenskap. Vi arbetar med kontaktmannaskap vilket innebär kontakt med beståndsbedömare, anhöriga med flera. Två gånger om året har vi anhörigmöten. Vi erbjuder också anhöriga att träffas i mindre grupper på kvällstid och dessa träffar har varit mycket uppskattade under åren. Dessutom ger vi möjlighet till enskilt samtal.

När slutar man på Klubb Reimersholme?

Man slutar när man inte längre kan tillgodogöra sig dagverksamheten och man behöver mer hjälp än vad vi kan

ge. Det brukar föregås av en tät kontakt med biståndsbedömaren och de anhöriga. Man kanske ordnar mer hjälp i hemmet och så småningom brukar ett annat boende bli aktuellt.

Personalen på klubben

Bo Ahlstrand har varit på Klubb Reimersholme i drygt två år. Han har Alzheimers sjukdom sedan flera år tillbaka. Bosse säger själv att han hade tur som fick börja på dagverksamheten på Klubb Reimersholme. Dörrarna öppnades och han fick en kick ut i livet igen, från att ha suttit hemma med oroliga tankar om hur det skulle bli och vad han skulle göra. Det var svårt att gå vidare efter beskedet. Grubblerierna var många.

Han tycker att så mycket som han har kommit ut och sett de senaste åren har han inte varit med om på länge. Fördelen med Reimersholme är att man kan vara öppen och behöver inte mörka. Bosse är helt övertygad om att det skulle vara mycket oroligt och rörigt och svårt att klara av vardagen utan klubben.

För en tid sedan fick Bosse även ledsagning beviljat. Ledsagaren Göran Rucker är dessutom en god vän till Bosse. De har flera gemensamma intressen som till exempel att måla akvarell.

Göran har fångat levnadskonstnären Bosses synpunkter i några ord om vad han tycker är bra med att ha ledsagare:

”Komma igång”, ”Någon tar initiativet”, ”Att känna stöd och trygghet”, ”Att träffa människor”, ”Många nya aktiviteter”, ”Hjälp på traven”, ”Viktigt med aktivt liv och möten mellan människor”.

Yvonne Jansson

□ *Bo Ahlstrand går på dagverksamheten Klubb Reimersholme som ligger i Stockholm. Ulla Bergman tv och Eva Blom th har varit med att starta verksamheten.*

Foto: Yvonne Jansson

Större personalinflytande ger bättre vård

□ Personal och boende på Gruppboendet Mariehill i Karlskrona njuter på "sin semesterö Sturkö" dit de åker två gånger om året.

På gruppboendet Mariehill i Karlskrona får de äldre komma ut och gå varje dag och åka på semester till Sturkö två gånger om året.

Ända sedan starten 1988 har personalen på Mariehills gruppboende avd.1 gått sin egen väg. I maj och i augusti tar personal och boende några dagars semester på Sturkö. De hyr stugor och ägnar dagarna åt bad, promenader och grillkvällar. De arbetar på ett annorlunda sätt och är inte styrda av rutiner, utan planerar själva och prioriterar vad de tycker är viktigast. Maten lagar de själva och den boende kan själv bestämma om de vill sova lite längre på morgonen. På Mariehill försöker man äta utomhus så mycket som möjligt.

Det finns flera orsaker som gör att personalen hinner med det lilla extra för pensionärerna. De kanske har lite högre bemanning, men det beror till mycket stor det på att de är så samspelade. Hittills har de klarat av det och de har få sjukskrivningar. De har också väldigt roligt tillsammans.

Sofia Jonsson, 25 år, har arbetat som timanställd inom hemtjänsten och på flera av de stora äldreboendena i kommunen. Inom hemtjänsten måste man följa rutiner och klockslag. Man hade inte tid att sitta ned och prata en stund eller följa med på en promenad, säger Sofia Jonsson. Jag tror inte att jag hade orkat med stressen inom hemtjänsten eller på de större boendena i längden.

På Mariehill har Sofia hittat sitt sätt

att arbeta. Hon skulle kunna se sig själv arbeta inom äldreomsorgen även i framtiden.

*Källa: Ur tidningen
Sydöstran 12 augusti 2003*

Nyöppnad dagverksamhet för yngre demenssjuka

I slutet på maj detta år öppnade en dagverksamhet för personer under 65 år med diagnostiserad demenssjukdom. Den ligger i Stockholm vid Postiljonens äldreboende i Svedmyra och tillhör Farsta Stadsförvaltning. För information kontakta personalen på telefon 08-508 18 198.

Läkemedelsgenomgångar – ett sätt att må bra av sina mediciner!

Ofta läser vi i pressen om läkemedel och biverkningar, men vi får inte glömma bort att medicinerna också har positiva effekter. Ibland får jag biverkningar av en medicin medan grannen mår alldeles utmärkt av samma medicin. Cirka 10-20 % av antalet sjukhusinläggningar hos äldre anses bero på biverkningar eller felaktig användning av läkemedel. Hur kommer det sig? Något enkelt svar finns inte men det finns en del förklaringar.

Åldrandet innebär en allt högre risk att drabbas av sjukdomar och besvär, vilket i sin tur ökar läkemedelsanvändningen. Den åldrade kroppen blir känsligare för läkemedel dels på grund av kroppsliga förändringar som beror av själva åldrandet dels för att ökad sjuklighet kan leda till att vissa organ i kroppen fungerar sämre. Utöver detta kan en ökad mängd läkemedel öka risken för interaktioner, så att effekten av enskilda läkemedel ökar, minskar eller uteblir.

Äldre använder ofta många läkemedel och ett ökat antal läkemedel ökar risken för biverkningar. Trots att antalet läkemedel är högt innebär det inte att det behöver vara för mycket läkemedel. Underbehandling förekommer hos äldre vid exempelvis depression och smärta. Eftersom kroppen förändras med åldrandet innebär det att läkemedelsterapier bör anpassas till den åldrade kroppen.

Studie om läkemedelsanvändning

Under Demensåret 1994 genomfördes projektet, "Läkemedel på sjukhem" av Apoteket AB och Socialstyrelsen. Studien visade att läkemedelsanvändningen på de studerade sjukhemmen var hög och att det fanns ett stort behov av att se över i synnerhet psykofarmakaanvändningen och läkemedel som kan öka risken för förvir-

□ *Apotekare Bodil Lidström, har bidragit med dessa intressanta synpunkter på genomgångar av läkemedelsanvändning.*

ring, framförallt hos dementa. På sjukhemmen genomfördes läkemedelsgenomgångar. Förskrivare och övrig personal visades vara positiva till arbetssättet och de boendes status bedömdes förbättrat eller oförändrat till följd av ändringarna i läkemedelsbehandlingen.

Sedan dess har Apoteket AB arbetat tillsammans med vården runt om i landet och gjort läkemedelsgenomgångar i framförallt särskilda boenden, men också på sjukhuskliniker som ett sätt att förbättra läkemedelsanvändningen. Fram till idag har det genomförts ca 7000 läkemedelsgenomgångar i särskilda boenden.

Läkemedelsgenomgång av team

Vid en läkemedelsgenomgång träffas ett team av läkare, sjuksköterska, vårdpersonal och apotekare. Tillsammans diskuterar teamet den boendes symtom, tillstånd, läkemedel och problem som kan bero på något läkemedel. I vissa fall kan även den boende eller anhörig delta. Efter diskussion i gruppen fattar läkaren beslut om eventuell förändring av läkemedels-

behandlingen. Teamet träffas för uppföljningar och diskuterar hur det gått och vad nästa steg. Målet är att få en så bra läkemedelsanvändning som möjligt för den boende och att han eller hon ska må så bra som möjligt av sin medicinering.

Även andra modeller för läkemedelsgenomgångar utvecklas för att passa förutsättningarna i vården. Bland annat görs försök med läkemedelsgenomgångar på Vårdcentral och på en del av landets sjukhuskliniker.

Rätt medicinering ger resultat

Vad blir resultatet av läkemedelsgenomgångar? Den boende mår oftast bättre. Det vanligaste är att ett eller flera läkemedel tas bort, men det motsatta förekommer också. Doshöjningar och dosminskningar är också vanliga. En annan effekt är att läkemedelskostnaden för det mesta minskar, men det viktigaste är att den boende mår så bra som möjligt av sina mediciner.

Bodil Lidström
Farm Dr, apotekare

Internationell demenskonferens

Den internationella samarbetsorganisationen Alzheimer's Disease International, ADI, anordnar varje år en stor konferens tillsammans med en värdnation.

Årets konferens ägde rum i Dominikanska Republiken den 14-18 oktober på den stora hotellanläggningen Hamaca några mil utanför huvudstaden Santo Domingo. Från Demensförbundet deltog förbundssekreteraren, Sverker Ågren och förre förbundssekreteraren Sten-Sture Lidén. Bägge deltog också som observatörer vid ADIs medlemsmöte.

Axplock ur programmet

Konferensen innehöll många intressanta föreläsningar och seminarier. Ett seminarium ägnades åt de demenssjukas egen situation, hur de själva upplever det. En trend tycks vara att få in personer med demens i organisationernas styrelser. Så har skett i Canada, där man har särskilt stöd för denna ledamot med bl a mentor.

Ett intressant seminarium handlade om dålig behandling av demenssjuka i Latinamerika. Mary S. Mittelman från New York University berättade om att man undersökt effekten av utökad rådgivning och stöd till anhörig-

□ ADIs exekutivdirektör Elizabeth Rimmer i samspråk med Orien Reid från USAs Alzheimer's Association.

Foto: Sverker Ågren

□ Sten-Sture Lidén och Sverker Ågren som deltog vid konferensen i Dominikanska Republiken lyckades inte övertala ADIs styrelse att ändra reglerna för medlemskap.

Foto: Pekka Laine

vårdare och att detta har uppvisat goda resultat. Professor Ingmar Skoog från Göteborgs universitet höll ett uppmärksammat anförande kring kärleksjukdomar och demens.

Medlemskap i ADI

Enligt ADIs medlemsregler får varje land representeras av endast en organisation. Styrelsen har medgivit undantag för Storbritannien som har två medlemsröster, en för Skottland och en för United Kingdom. Sverige är medlem i ADI och representeras av Alzheimerföreningen i Sverige. Det har väckt förvåning inom ADI och hos flera medlemsländer över att Demensförbundet inte är medlem, eftersom ADIs principer för medlemskap förutsätter att det är den största ("main") organisationen som är medlem och att den har statligt stöd.

Demensförbundet skickade in en ansökan om medlemskap inför ADIs styrelsemöte och medlemsmöte i Dominikanska Republiken. Tyvärr blev det avslag därför att ADIs styrelse inte ville göra ytterligare undantag från regeln om att endast en organisation från varje land får bli medlem. Man ansåg skälet till undantaget för Stor-

britannien vara geopolitiskt. Från flera håll uttrycktes uppskattning över att Demensförbundet försökte att ändra den antikverade principen att endast ett förbund per land kan bli medlem. Diskussioner pågår på europeisk nivå om att åter föra upp frågan på ADIs dagordning. Alzheimer Europe har ju principen att om ett land har två förbund, så delar man på rösterna.

ADI är initiativtagare till den internationella Alzheimerdagen den 21 september. År 2004 firar de 20-årsjubileum och planerar omfattande aktiviteter detta år kring temat "No time to lose". ADI har begränsade ekonomiska resurser. På grund av extra kostnader och mindre sponsorintäkter än beräknat räknade organisationen med ett betydande underskott för år 2003. För att underlätta situationen har medlemsorganisationerna i USA och England ställt upp med ekonomiskt stöd. Vid medlemsmötet i Santo Domingo meddelade ordföranden i Alzheimerföreningen Krister Westerlund att Alzheimerfonden skall lämna ett bidrag på 10 000 dollar till ADIs organisation för nästa verksamhetsår.

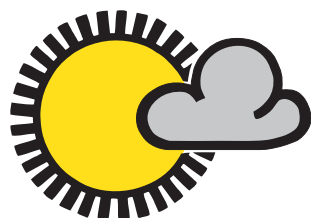
DEMENSFÖRBUNDETS

Ett förbundsmöte redan andra veckan på jobbet! Det blev en spännande rivstart för mig som nyanställd förbundssekreterare. Nyköping stod värd för mötet 22 och 23 augusti i ett skiftande sensommarväder. Från hela landet kom vi, ca 120 deltagare. De flesta var ombud men även andra intresserade hade slutit upp. Självklart blir det många glada utrop och kramar när så många människor möts, med ett starkt engagemang för medmänniskor som gemensam nämnare. Som vanligt blir det gärna en övervikt av kvinnor men jag tycker personligen det var uppmuntrande att träffa så många män under Nyköpingsmötet också.

Demensförbundet har förbundsmöte vart tredje år vilket medför att det blir många ärenden som handlar om ekonomi och förvaltning. Förhandlingarna leddes den första dagen av ordförande i äldre- och handikapps-nämnden, Carl-Åke Andersson, samt den andra dagen av vår egen Birgit Schmidt från Karlskrona demensförening.

Axplock från föredragningslistan

Statsbidraget har ökat sedan föregående förbundsmöte och tack vare det

**Ge ett bidrag till:
Demensförbundets
Utvecklingsfond**

Pg 25 92 53-3

□ *En del av föreningsombuden som medverkade vid Demensförbundets förbundsmöte i Nyköping.*

har vi kunnat utöka personalstyrkan på förbundskansliet med en heltids- och en halvtidsanställning. Medlemsutvecklingen har förbättrats något och lokalföreningarna/kontaktpersonerna är 110 och fler föreningar är under bildande.

Ärendena föredrogs snabbt och effektivt. Motionerna hade behandlats av AU och enigheten kring svaren var stor. Några tillägg och ändringar blev det givetvis men det krävdes aldrig några voteringar för att enas. En fråga som väcktes var hur vi till nästa förbundsmöte ska kunna få i stort sett alla lokalföreningar att komma med. Det var i år alltför många som av olika anledningar uteblev.

Valen till styrelsen skedde med acklamation vilket uttrycker att valberedningen förberett dem väl och föreslagit kandidater som alla ombud vill stödja. En intressant redovisning fick vi av alla nyvalda, som fick tillfälle att inför hela mötet tala några minuter om de frågor som de anser vara viktigast att jobba för. Ett uppskattat initiativ från CG Lindström. I den ljusa och rymliga förbundslokalen fanns också en tankeväckande konstutställning av Doris Funcke. Material från vårt kansli fanns givetvis också på plats och blev i stort sett länsat på allt läsbart innehåll!

Stina-Clara Hjulström omvaldes till ordförande

Förbundsordförande Stina-Clara Hjulström omvaldes för ytterligare en treårsperiod. Vice ordförande överläkare Ingvar Karlsson lämnade sin post men finns kvar som ledamot i styrelsen. Majken Ploby, ordförande i Demensföreningen i Stockholm län valdes till vice ordförande. Det skedde också formellt ett byte på posten som förbundssekreterare då undertecknad tillkommit i organisationen. Sten-Sture Lidén, som varit förtroendevald sekreterare, lämnade vid förbundsmö-

□ *Stina-Clara Hjulström tackar Carl-Åke Andersson som var ordförande vid förbundsmötet.*

FÖRBUNDSMÖTE 2003

□ *Hovnarren hälsade oss välkomna och berättade om forna kusliga episoder på Nyköpings Hus.*

tet den posten. Som ledamot i styrelsen kommer han att fortsätta arbeta aktivt. På kansliet kommer han att finnas kvar som utredare hela året ut.

Gästbud på Nyköpings Hus

För många blev säkert Gästabudet på Nyköpings Hus ett glatt och festligt minne. Vi fick uppleva en afton med många överraskningar, sång och musik, dans, spex, tävlingar och mycket tidstroga dräkter. Det glada gäng som tog hand om oss denna afton gjorde det med bravur och finess. I sånger och kommentarer vävde de skickligt in oss i Demensförbundet och det vi arbetar för.

Vid avslutningen av mötet avtackades de som lämnar styrelsen. Bland annat fick Tommy Jonsson, Sundsvall, som varit styrelsemedlem i många år och gjort fina insatser inom förbundet, en särskild uppmärksamhet och tack från vår informationssekreterare Yvonne Jansson, som sa att han varit en synnerligen god mentor för henne då hon kom till förbundet. De har arbetat tillsammans i flera olika projekt. Margareta Häll, Gällivare, gav oss en varm och mycket personlig

hälsning också som avslutades med ett kollektivt kramande i hela kongresslokalen.

Den nyvalda styrelsen består av: Stina-Clara Hjulström, ordförande, Majken Ploby, vice ordförande, Pär Rahmström, kassör, ordinarie ledamöterna Ingvar Karlsson, Sten-Sture Lidén, Ulla-Lena Wistberg, Gilbert Fernström, Per Andersson, Birgit Schmidt, Gunvor Nilsson, Margareta Häll.

Varje ledamot har en personlig suppleant. Till suppleanter valdes Inge Dahlenborg, Ann-Katrine Karlsson, Gun Karlsson, Tage Thunell, Sigrid Burlin, Karin Lingshult, Ann-Charlotte Frey, Käth Djurström-Kjäll, Ulla Josefsson, Klaes Axelsson och Per-Erik Lundberg.

Sverker Ågren
förbundssekreterare

Anhörigcenter i Gävle

Med utgångspunkt från en försöksverksamhet inom ramen för det statsstödda projektet Anhörig 300 har Omvårdnadsnämnden i Gävle kommun startat en omfattande permanent verksamhet till stöd för anhöriga.

Verksamheten har utvecklats i nära samarbete med Demensföreningen Gävlebukten och andra organisationer.

Samrådet sker inom ramen för ett utvecklingsråd. Verksamheten har fått stor uppmärksamhet och studie-

besöken är många. Anhörigcenter är centralt beläget i Gävle.

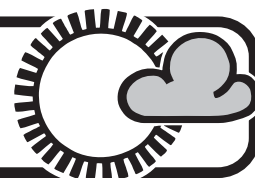
Vad erbjuder Anhörigcenter?

Träffpunkt – gemenskap med andra, samtalsgrupper, föreläsningar, kontakt med föreningar, information, råd och stöd, viss avlösning. I anslutning till Anhörigcenter har särskild avlösning startat i Villa Milbo, som reparerats och rustats. Rummen har inretts i tidsepoker ex. 30-40-tal osv. Enligt Tage Thunell är verksamheten på Anhörigcenter mycket uppskattad.

□ *Kerstin Weivert, verksamhetschef vid Anhörigcentret i Gävle och Tage Thunell, ordförande i Demensföreningen Gävlebukten.*

Från våra föreningar

Umeå

Demensföreningen i Umeå hade informationsbord med skärmar i Universitetssjukhusets entré i anslutning till sjukvårdsinformationen och biblioteket. Avsikten var att informera om Demensföreningen och den föreläsning som genomfördes den 20 september. Det var ett lyckat inslag som vi kommer att upprepa nästa år! Vi fick kontakt med många intresserade.

Den 22 oktober inbjöd föreningen till informationsträffar vid två tillfällen. På dagen deltog vårdpersonal och politiker och på kvällen anhöriga och även personal. Totalt 100 personer! Klaes Axelsson från Mullsjö i Västergötland berättade om sin tid som anhörig till sin sambo som avled i frontallobsdemens vid 34-års ålder.

Robertsfors

Föreningen hade utställning i vårdcentralens väntrum vid en monter med information och bilder om demens och om föreningen. Det hade uppskattats enligt personalen på vårdcentralen.

Ljungby

Sunnerbo demensförening ordnade temavecka på Ljungby bibliotek med föreläsningar och filmvisning. Bok- och informationsmaterial fanns framlagt på biblioteket och på kvällarna var ledamöter i styrelsen på plats och svarar på frågor.

Mora-Orsa

Mora-Orsa Demensförening stod på gågatan i Mora och delade ut flygblad, godis och sålde pins. Vi stod två och två och avlöste varandra mellan 10.00-14.00. Vi tyckte att vi lyckades ganska bra att föra ut vårt budskap förutom att Mora Tidnings svek oss.

Ludvika-Smedjebacken

Demensföreningens årliga höstfest på Ludvika Gammelgård är en populär tillställning som i år lockade 70 av föreningens 80 medlemmar. Gunnels svänggång med Gunnel Gustafsson, Enar Ericsson, Eric Kristoffersson och Arne "Knappen" Karlsson underhöll. Gunnel har själv arbetat inom vården och har god hand med publiken.

Jönköping

I anslutning till årets Alzheimerdag, inbjöd Demensföreningen i Jönköping till en temadag kring Demens. Vi vände oss till anhöriga, personal eller den som på annat sätt kommer i kontakt med personer med demenssjukdom. Dagen genomfördes i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan, Jönköpings kommun och Länssjukhuset Ryhov. Deltagarantalet varierade mellan 100 och 200 personer. Till den slutliga frågepanelen på kvällen var ca 80 personer närvarande. Under en vecka samma tid hade vi utställning av demensmaterial i samarbete med sjukhusbiblioteket, Huskvarna bibliotek och Hälsohögskolans bibliotek.

Oskarshamn

Demensföreningen Solkusten i Oskarshamn firade sitt 10-årsjubileum den 21 september med en sjötur på båten Shalom. Vart vi ska åka bestäms av skepparen som hälsar oss välkomna ombord. Mona välkomnar oss också och talar om vår glädje över att så många, 45-50 personer, har kommit.

Färden går till Furön. Skepparen Birger Borgemo informerar oss om missionsbåten Shaloms verksamhet. Båten seglar runt i södra Sverige, Finland med flera platser. Besättningen förkunnar den kristna tron. Man bedriver också hjälpverksamhet i Estland.

Musik och sång spelades av fyra musikanter från Oskarshamns Dragspelklubb.

□ Demensföreningen i Kalix ställer ut på en Expomässa. Från vänster Siri Carlsson, Rejno Konttila, och Inger Lampinen.

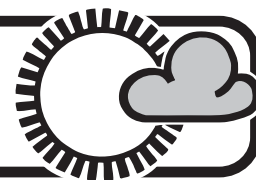
Kalix

Vi startade Demensföreningen februari-03 under tiden fram till dags dato har vi hunnit med en hel del sammankomster, föreläsningar, TV och bland annat deltagit i en Expo-

mässa tillsammans med hundratals utställare från möbler, mat, smycken, kläder, friskvård osv. Vår monter var en av de mest välbesökta, även av pressen.

Från våra föreningar

Kulturvecka i Falun

Handikappföreningar i Falun arrangerade 10-14 september en fullspäckad kulturvecka i Falun under det Europeiska handikappåret, med föreläsningar, filmvisning, teaterföreställning, maskerad-disco med mera.

Utställningen av Rune Östberg var ett av Demensföreningens arrangemang. Flera väggar var dekorerade med Runes konstverk. Han var också med i en radiointervju som många uppskattade. Rune Östberg har sedan många år Alzheimers sjukdom, och har haft kontakt med Demensförbundet i ca fem år. Han har tecknat och målat motiv som ex. Almanacka, Demensförbundets tidning, vykort och mycket mera.

Eftersom Demensdagen, den internationella Alzheimerdagen 21 september var en söndag i år så föreslog Demensföreningen till kyrkans refe-

□ *Rune Östberg ställer ut sina tavlor på Kulturfestivalen i Falun.*

Foto: Curt Kvicker, Dala-Demokraten

rensgrupp för anhörigstöd att ha en gudstjänst som riktade sig till just anhöriga och deras demenssjuka. Det var en upplevelse för oss i föreningen att göra detta och att jag fick äran att läsa förbönen kändes väldigt fint.

Kyrkan vill gärna att detta ska upprepas nästa år. Det är skönt att ha samarbetspartner.

Barbro Sandberg
ordförande i Falu Demensförening

Växjö

Den 9 oktober var det återigen dags för Omsorgens Dag i Växjö Konsertshus. Demensföreningen Varend passade på att presentera sin verksamhet i en egen monter och föreningens representanter hade bråda timmar under vilka det delades ut gula informationsfoldrar och massor av exemplar av Demensforum. Därtill såldes ett antal blåmesar under dagen.

Utrymme fanns naturligtvis även för samtal med besökare om allt möjligt, från enskilda frågor kring demens till föreningens verksamhet.

Växjö Kommun ordnade intressanta föreläsningar, däribland "Leva livet – med demenssjukdom". Det var arbetsterapeuten och författaren (till bl a "Om att leva livet glömsk" och "Varför vägrar Asta duscha?") Gun Aremyr som stod för den föreläsningen.

□ *Demensföreningen Varend fick celebrert besök i sin monter under Omsorgens Dag i Växjö. Det var arbetsterapeuten Gun Aremyr tv, som tittade förbi och tog sig en pratstund med Varends Ingar Ekbäck.*

Dietisten har ordet

Matens betydelse vid demenssjukdom

Genom att både livslängd och antalet äldre i befolkningen förväntas öka under kommande decennier kommer antalet åldersrelaterade sjukdomar som t ex Alzheimers sjukdom att öka.

På senare år har intresset för mat- och näringsintagets betydelse vid demenssjukdom, framförallt Alzheimers sjukdom ökat.

Vid Alzheimers sjukdom finns en ökad risk för vikt förlust som ofta inträffar tidigt i sjukdomen.

Orsakerna till vikt förlusten är inte helt klarlagda och förmodligen är det många olika faktorer som samverkar. Ett otillräckligt matintag kan bero på att man inte kommer ihåg att äta eller glömt bort hur man gör. Oro och rastlöshet är en annan bidragande orsak till minskat matintag. Ökad energiomsättning har diskuterats men det har inte kunnat påvisas i studier som gjorts. Däremot går det åt extra energi för personer som ständigt vandrar.

Om man vill försöka påverka sjukdomen och därigenom förbättra livskvaliteten hos personer med demenssjukdom måste man undersöka och försöka förstå sambanden mellan näringsintag, minne (kognition) och fysisk funktionsförmåga. Det finns endast ett fåtal studier som studerat effekten av att ge extra näring till äldre personer med demenssjukdom. Det är framförallt sådana samband som jag valt att studera i några olika projekt som kort beskrivs nedan.

Viktuppgång efter tillägg av näringsdrycker

På ett demensgruppboende söder om

Stockholm bedömdes näringstillstånd och minnesfunktion på 22 personer före och efter en 5 månaders period då de boende fick näringsdrycker, två per dag. Dryckerna serverades på eftermiddagen och på kvällen, tillsammans med medicinerna, som ett komplement till den övriga maten. Personalen på boendet fick utbildning om mat och näring vid 4 olika tillfällen. Efter 5 månader hade vikten ökat med drygt 3 kg. Ett annat demensgruppboende utgjorde kontrollgrupp och fick varken näringsdrycker eller utbildning. Vikten var i den gruppen oförändrad efter 5 månader. Hos den grupp som fick näringsdrycker kunde vi inte se någon förbättring i ADL-förmåga dvs hur man klarar av vardagliga aktiviteter eller minnesfunktion med de mätinstrument som vi använde. Både personal och anhöriga upplevde emellertid att de boende var mer aktiva och mera rörliga under projektiden.

Effekten av anpassad miljö och energität mat

Hos 230 patienter som var inlagda för minnesutredning på geriatrisk klinik studerades samband mellan vikt förändring och förändring i minnesförmåga. Vid inläggning och utskrivning från avdelningen vägdes alla. Vid samma tillfälle bedömdes minnesfunktionen med bl a Mini Mental Test. På avdelningen serverades mat och mellanmål med extra energi. Måltidsmiljön var äldreanpassad och personalen specialutbildad. Vikten ökade under en medelvärdtid på tre veckor och en samtidig förbättring i minnesfunk-

□ *Artikelförfattaren Gerd Faxén Irving är dietist och doktorand vid Geriatriska kliniken, Huddinge universitetssjukhus.*

tionen kunde observeras med Mini Mental Test. I en långtidsuppföljning av de som utreddes har vi kunnat se att ett Body Mass Index (BMI) över 23 verkar vara positivt för överlevnad i denna grupp. Detta är något som man även funnit i andra undersökningar på äldre personer dvs att det är prognostiskt gynnsamt för äldre att ha ett något högre Body Mass Index än det som rekommenderas till yngre friska personer (20-25).

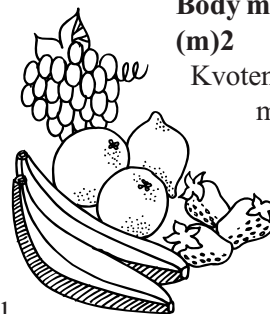
Body mass index = vikt (kg) : Längd (m)²

Kvoten är ett mått på om man är normal-, över- eller underviktig.

För äldre personer rekommenderas ett lite högre intervall, 22-27.

Livsmedelsval och måltidsmönster

För att få kunskaper om näringsstatus, viktutveckling, matvanor/måltidsmönster tidigt i sjukdomsförloppet följer vi ca 200 personer som fått diagnosen Alzheimers sjukdom. Vikt

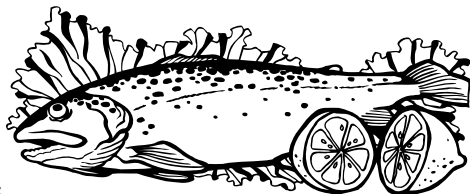
Dietisten har ordet

och näringsstatus bedöms vid tre tillfällen. Ett mindre antal djupintervjuer har genomförts med nära anhöriga i grupp (sk fokusgrupp) och med en grupp patienter där vi diskuterat mat, livsmedelsval, fettkvalitet mm. En grupp anhöriga till patienterna i undersökningen har fyllt i en enkät om livsmedelsval som avspeglar hushållets matval. Denna undersökning pågår.

Kan fisk skydda mot Alzheimers sjukdom?

I den s.k. Rotterdamstudien, har man följt ca 5 400 personer för att studera livsmedelsvalets betydelse för insjuknande i

demenssjukdom. Man fann att ett högt intag av mättat fett och kolesterol ökade risken för demenssjukdom medan intag av fisk minskade risken. Fettintaget totalt och särskilt av mättat fett kunde relateras till vaskulär demens medan fiskkonsumtion verkade ha en skyddande effekt mot att insjukna i Alzheimers sjukdom. I en fransk undersökning där man följt en grupp personer över tid har man kunnat konstatera att äldre personer som åt fisk eller skaldjur minst en gång i veckan hade lägre risk att utveckla demens, inklusive Alzheimers sjukdom. Alldeles nyligen har en grupp från Chicago publicerat en studie där man fann att personer som åt fisk en gång i veckan hade 60 procents lägre risk att insjukna i Alzheimers sjukdom jämfört med personer som åt fisk sällan eller aldrig.

Andra epidemiologiska undersökningar har visat på samband mellan folsyra, B 12 och demenssjukdom och ytterligare andra har visat på samband mellan vitaminerna C och E och Alzheimers sjukdom och andra demenssjukdomar. De studier som bedöms som mest tillförlitliga idag är de stu-

dier som sett samband mellan fisk/fiskfetter och Alzheimers sjukdom men ytterligare undersökningar och kontrollerade studier krävs för att bekräfta dessa fynd.

Råd vid vikt förlust

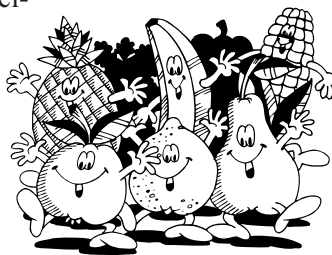
Vid vikt förlust är det viktigt att se till att maten inte blir för mager/energifattig. Använd grädde, crème fraiche i matlagningen och inga lättprodukter. Avsluta middagen med en dessert.

Följ vikten. Be att få tala med en dietist som kan ge råd om hur man gör maten energi- och näringsrik. Man kan samtidigt få hjälp med att få

näringsdrycker som är energi- och näringsrika och bra att dricka som mellanmål eller kvällsmål. Vikt förlust vid sjukdom bidrar till att förstärka sjukdomskänslan. Det går att påverka vikten vilket undersökningarna som beskrivits ovan visar. Kan man vända den trenden bidrar det till en ökad självkänsla och livskvalitet.

Slutkommentar

Idag finns ett ökat intresse för matens

betydelse vid demenssjukdom. Den kost som ofta rekommenderas allmänt idag den sk Medelhavskosten dvs mycket frukt och grönsaker, måttligt med vin samt mycket fisk verkar ha en

skyddande effekt även när det gäller Alzheimers sjukdom. Mat som skyddar hjärtat verkar också skydda hjärnan! Med tanke på de stora mänskliga och samhällseliga umbäranden en demenssjukdom medför är varje möjlighet att genom nya kunskaper påverka livsvillkoren av stort värde.

Gerd Faxén Irving

Dietist och doktorand

Geriatriska kliniken, Huddinge

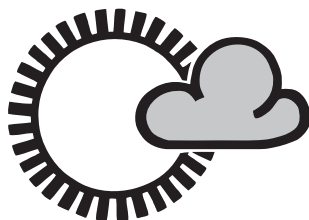
universitetssjukhus

Ansökan om forskningsbidrag

Demensfondens utdelning av forskningsbidrag – kommer att ske i april 2002. Bidrag kan utgå till medicinsk forskning och omvårdnadsforskning samt utvecklingsarbete rörande stöd åt demenshandikappade och deras anhöriga.

Vi har inget särskilt ansökningsformulär. I ansökan ska stå: den sökandes namn/institution, projektbeskrivning på en halv A4-sida, kostnads kalkyl samt referenser

Skicka in ansökan i fyra exemplar som skall vara oss till handa senast den **16 februari 2004** och adresserade till Demensförbundets arbetsutskott, Drakenbergsgatan 13, 117 41 Stockholm

Ge ett bidrag till:

**Demens-
fonden**

Pg 90 08 58-2

Nya böcker med mera

Demens och utvecklingsstörning

Recension av en projektrapport

En rapport av stort värde från Vård-, äldre-, omsorgsförvaltningen i Landskronas kommun.

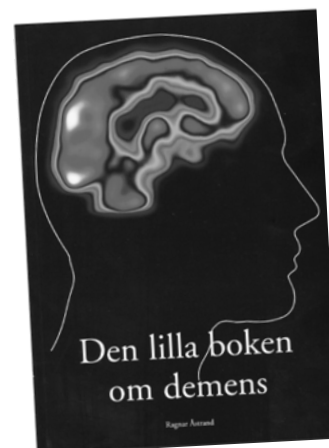
Rapporten handlar om hur man genom olika åtgärder kan förbättra livet för de utvecklingsstörda som får en demenssjukdom. Rapporten beskriver hur projektet genomfördes, vad som menas med utvecklingsstörning, åldrandeprocessen och olika demenssjukdomar, om olika boendemiljöer och persona-

lens utbildningsbehov och handledning.

Rapportens styrka är dess systematik och överskådlighet liksom de förslag till hjälpmedel i en god omvårdnad som livshistoria, personbeskrivning och checklista. Dessa finns som bilagor. Projektrapporten är skriven av enhetschef May-Lis Hafström och socionom Ingrid Persson, och kan beställas från Landskrona kommun, fax 0418-217 50.

Ulla Josefsson

Den lilla boken om demens

Den lilla boken om demens tog slut och beställningarna fortsatte att komma in. Vi tog beslutet att trycka upp en ny upplaga. Boken är ett bra komplement till Demensförbundets Anhörigboken och Demenssjukdomen.

En enkel och lättläst bok med illustrationer och fallbeskrivningar blandat med kunskap om sjukdomen. Den kostar 80 kr och kan beställas via vår hemsida www.demensforbundet.se eller på telefon 08-658 52 22, fax 08-658 60 68.

”Man kommer inte ihåg det man vill”

En bok om demens, hjälpmedel och boende, för alla som lever med eller som i sitt arbete möter personer med olika demenssjukdomar. Den innehåller rikligt med konkreta tips och råd om hjälpmedel och hur man anpassar bostaden för att få vardagen att fungera bättre för personer med demens med mera. Författare är Ingela Månsson och Catarina Brun. Boken utgiven av Hjälpmedelsinstitutet och kostar 250 kr. Den kan beställas på telefon 08-620 17 00, eller www.hi.se

Konferensinbjudan: FULL DELAKTIGHET

På temat *Full delaktighet – en förutsättning för mänskliga rättigheter* bjuder vi in till ett seminarium på Internationella Handikappdagen den 3 december kl. 13.00-20.00 på S:t Petrilogen, Brunnsbusgatan 1, Härnösand. Efter seminariet avslutas dagen med ett fackeltåg.

Internationella Handikappdagen –

ett samarbete mellan SHIA – *Svenska Handikapporganisationers Internationella Biståndsförening*, HSO Västernorrland, Länsstyrelsen Västernorrland, Demensförbundet, Domkyrkoförsamlingen i Härnösand.

För mer information och intresseanmälningar, kontakta Jamie Boling, telefon 08-462 33 68, jamie@shia.se.

Vi inte vi och dom

På grund av den stora efterfrågan har Demensföreningen i Stockholms län gett ut en ny upplaga av skriften ”Vi inte vi och dom”. Skriften handlar om hur personal och anhöriga kan samverka inom äldreboenden. Den kostar 80 kr och kan beställas på telefon 08-658 61 11, eller via hemsidan www.demensforeningen-sthlm.com

MINNESBOXEN

CD-samlingen som väcker minnen

Minnesboxen är en CD-samling ur Sveriges Radios arkiv. Här får man återuppleva melodierna och de klassiska rösterna från ungdomens år! Många kommer att minnas stämningen, händelser och företeelser från förr.

Skivsamlingen omfattar 27 olika års-CD – med hela 40- och 50-talen samt årgångarna 1934, 1938, 1939, 1960, 1962, 1963 och 1964. Och mera kommer! Varje CD är mellan 64 och 79 minuter och mycket lättlyssnad.

Sammanlagt handlar det om drygt 250 av våra mest älskade melodier – med artister som Alice Babs, Thory Bernhards, Ulla Billquist, Harry Brandelius, osv och klassiska reportage, intervjuer, underhållning, kultur och rafflande sportreferat.. Här finns röster som Edvin Adolphson, Ingrid Bergman, Calle Jularbo, Selma Lagerlöf.

Alla som lyssnar får ta del av ett stort stycke svensk kultur och historia. Skivorna är utmärkta att samlas kring och att minnas kring! Det gemensamma lyssnandet, tillsammans med vårdpersonal eller anhörig skapar för-

utsättningar för social gemenskap och kommunikation.

På Minnesboxens hemsida

www.minnesboxen.com finns fullständig innehållsförteckning, och prislista. Där finns också möjlighet att provlyssna och att beställa. Ytterligare information finns att få hos Screen Air Television 08 – 96 93 30.

□ En scen ur "Nattvandrarerna" som amatörteatergruppen Etiketterna spelar upp.

ETIKetterna

om vett och etikett inom vården

Etiketterna är en amatörteatergrupp som består av personal från olika personalkategorier inom Jönköpings socialförvaltning.

Personalteatergruppen spelar teater för personal. De vill med några korta scener (ca 5-15 min. långa) ur verkligheten skapa diskussion om vett och etikett i vården.

Målet är att alla som ser föreställningen ska stanna upp en stund och reflektera över hur vi agerar inom vården. Det handlar om be-

mötande. Hur bemöter personalen vårdtagarna? Hur blir personalen bemött av vårdtagarna och deras anhöriga? Hur bemöter personalen varandra som kollegor? Hur vill man bli bemött?

Efter varje föreställning diskuterar man scenerna med publiken, och hoppas att diskussionerna om vett och etikett i vården ska fortsätta på arbetsplatserna.

För information och bokning kontakta Helena Sandquist, telefon 036-10 79 64.

Tack!

Vi vill tacka alla givare som skänkt bidrag till Demensförbundets fonder.

Genom dessa bidrag kan förbundet stödja forskning inom demensområdet och utveckla sin verksamhet till gagn för de demenssjuka och deras anhöriga.

Vi vill också passa på att önska alla våra läsare

God Jul

och ett riktigt

Gott Nytt År!

och en välförtjänt skön och avkopplande julhelg och önskar att alla demenssjuka får känna doften av det som hör julen till ex. julskinka, gran och juleljusen mm.

Demensförbundets adress:

Drakenbergsgatan 13, nb
117 41 Stockholm
tel 08-658 52 22, fax 08-658 60 68
e-post: rdr@demensforbundet.se
hemsida: www.demensforbundet.se
Postgiro 25 92 53-3.

Demensförbundets skrifter

DemensForum

Pren. på förbundets tidning 4 nummer/år. Pris 150:– (med porto)

Bra Dag ger God natt

Dagvårdens betydelse för människor med demens. Pris 60:–

Att handleda inom demensomsorgen

Hur man kan använda den "jagstödjande metoden". Pris 90:–

Berättelsen om Morbror H

En bok om demens för barn i åldern 9-12år. Pris 70:–

Trädgård – en möjlighet i all vård

Hur man skapar en stimulerande utemiljö inom vården. Pris 90:–

Anhörigboken

En skrift med information och praktiska råd. Pris 90:–

Studiehandledning till Anhörigboken. Pris 50:–

"Fråga på" (ny omarbetad)

Diskussions- och studiematerial kring demensfrågor. Pris 90:–

Demenssjukdomen

Lätfattlig och saklig kunskap om olika demenssjukdomar. Pris 60:–

Den lilla boken om demens

För dig som är anhörig, närstående eller arbetar med demens. Pris 80:–

År med Maria

Att leva nära en demenssjuk. En bok av maken Richard Larsson om deras livssituation. Pris 200:–

Maria vill fara hem

Fortsättning på "År med Maria" där hustrun blir sämre och flyttar till ett gruppböende. 150:–

Videofilm

Se mig som jag var

Enkel och lätfattlig undervisningsfilm om demens, 30 minuter 450:–

(Porto och emballage tillkommer för leverans)

Är du anhörig? Har du frågor?
Demensförbundet har telefonrådgivning

rikstäckande: 0485-375 75

lokalt:

Se telefonkatalogen, rosa delen, under rubriken
Alzheimers sjukdom, eller Demensförbundet/demensföreningen.

Demenslinjen

Demensförbundet behöver mer resurser för att arbeta för demenssjuka och deras anhöriga!
Stöd Demensförbundets utvecklingsfond pg 25 92 53-3